

Kədi Singen Timəte Ma Pəli Alaa Falan Kədi Singen Timəte Ma

Yahudiyen nan yi Timəte nga ra, a findi nən dənkəleya muxun na, Gireki kaan nan yi a fafe ra. Pəli Timəte kolon a xərayaan sigatiin firinden nin, a to Lisisire taan li, Asi yamana fonni dənaxan xili iki a Turiki (Xərane 16.1-3). Fələ na ləxən ma, Timəte yi findi Xəra Pəli fəxərabira kənden na. A tan nan yi biraxi a fəxə ra a xərayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Pəli yi Timəte rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali dənkəleyani. Nanara, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xərane Kəwanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xərane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mən toma Pəli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Kərenti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gətəye fan na. Kədi firinna naxanye səbəxi Timəte ma e nun naxanye səbə Tito ma, muxune e xili bama fa fala: “Yəəratine Kitabu Yirene” amasətə e kiraan nan yitama dənkəleya yamaan yəəratine ra.

Kədi singen naxan səbə Timəte ma, na fe dəxə saxan kəndə nan yitama: A singena a dənkəleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyane dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nən a dunuya yi seene birin paxu. E mən naxa a muxun kisin sətəma wundo kolonna nan xən ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mən

tønne døxøma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mən yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun dønkøleya yamaan yøba kiin nun a kuntigine kewanle fe. Dønxøn na a maxadi xuine nan tima Timôte xa lan a wanla kii ma, a mən yi a yengi døxø dønkøleya muxune xøn, alogo a xa “findi Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na.” (4.6)

¹ N tan Pøli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xøraan nan ito søbøxi, fata en nakisimana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

² N na a søbøma Timôte ma, n ma diin yetøna dønkøleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun bøjøe xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

³ N yi i mafanma kii naxan yi, n kelimatøna siga Masedoniya yamanani, n mən waxi a xøn, i xa lu Efesi taani alogo i xa mən kaana ndee yamari e nama fa xaran gbøteye ti yamaan xa. ⁴ A e xa ba kankanjøe taline ma, e nun e benbane xinle føseføsen naxan mi janma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla køma dønkøleyani. ⁵ N yamarini ito fi nøn alogo xanuntenyaan xa gbo ayi naxan kelima bøjøe sarijanxin nun nii fajin nun dønkøleya kendøni. ⁶ Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lø ayi e ma e bira fala fuune føxø ra. ⁷ E waxi a xøn ma, e xa findi sariya karamøxøne ra, koni e naxan falama, e a rali e søbøen yetøen na, e mi na kolon mumø!

⁸ En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma. ⁹ En mən a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun sarijantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faxa tiine ¹⁰ e nun yanga suxune nun xəmən naxanye kafuma xəməne xən e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kəndən matandima. ¹¹ Xaranni ito lanxi Ala barakan kanna falan Xibaru Fajin nərən nan ma, a naxan taxu n na.

Pəli a barika birana

¹² N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n sənbə soxi amasətə a bata n yate tinxin muxun na, a yi n tongo a walikeen na. ¹³ Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a naxankata, n yi a rafəya. Koni a bata kininkinin n ma amasətə n ne ligaxi kolontareyaan nun dənkəleyatareyaan nin. ¹⁴ En Margin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi dənkəleyaan nun xanuntenyaan fi n ma, naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. ¹⁵ Nəndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuya yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan naxu dangu e birin na. ¹⁶ Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a dija gbeen yita n tan yulubi kan naxin xən, a findi misaala ra dənkəleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisin sətəma. ¹⁷ Nba, habadan mangana, niin kanna nun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

18 N ma diin Timôte, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiya falane ra naxanye fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi nə yengə fajin soε. **19** I xa lu dənkəleyaan nun nii faniyani. Muxuna ndee bata ne rabejin, e dənkəleyaan yi jan alo kunkin na godo igen bun. **20** Humeneyo nun Alesandire na muxune yε. N bata ne lu Setana xa,* alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

2

Tagi yitənna ε nun Ala tagi

1 N na ε mafanma fe singen naxan ma, ε Ala mafan, ε yi a maxandi, ε Ala maxandi muxune xa, ε barikan bira a xa muxun birin ma fe ra, **2** mangane nun yεeratine birin, alogo en ma dunuja yi gidin xa findi bɔŋε xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni. **3** Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yεε ra yi, en nakisimana, **4** naxan waxy a xɔn ma muxune birin xa kisi, e yi jəndin kolon. **5** Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yitən keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina, **6** naxan a yetε fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere jəxɔyaan na a waxatini. **7** Nanara, n tan yεtεn findixi xεraan nun kawandi baan na e nun karamɔxɔn naxan siyane xaranma dənkəleyaan nun jəndin ma. N jəndin nan falama, wulen mi naxan na.

* **1:20:** Yanyina nde, na bunna nεn fa fala a ne kedi nεn keli dənkəleya yamaan yε.

⁸ Nanara, n waxi a xən ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii sarijanxine ti Ala xa. Xəlon nun matandin yi ba e tagi.

Naxanle lan e xa naxan liga

⁹ Na kiini, jaxanle xa e maxidi ki fajini xurun nun yetə suturani. E nama e yetə rayabu e xunna dənbəxin nun xəmaan nun gəmə tofajine nun dugi sare xədexene ra. ¹⁰ Koni e xa rayabu e kəwali fajine nan xən, alo a lan jaxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi. ¹¹ Naxanle xa xaran sabarin nun xuru kəndəni. ¹² N mi tinqə naxanla xa xaranna ti, a yi nəən sətə xəmən fari. A xa sabarı. ¹³ Amasətə N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa. ¹⁴ Setana mi n benba Adama xan nakunfa, fə a naxanla, a yi findi yulubitən na. ¹⁵ Koni Ala jaxanle ratangama e dii barini, xa e lu dənkəleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni.*

3

Dənkəleya yamane yəəratine fe

¹ Nəndin nan falani ito ra: Xa muxuna nde waxi findi feni dənkəleya yamaan xunmatoon na, a waxi wali fajin nan xən. ² Nayi, dənkəleya yamaan xunmatoon xa findi səntaren na, jaxalan keden kanna, a xa findi yetə suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun xəjə yisuxun nun xaran tiin na. ³ A nama findi dələ minna ra, hanma naxan bəjə mafura tə, koni a xa findi

* **2:15:** Yireni ito bunna mən nəə finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nən a to bata diine bari, xa e lu dənkəleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni.

muxu dijaxin nun fe yitonna ra, a nama findi gbeti xonxonna ra. ⁴ A xa a yengi dəxə a denbayaan xən ki fajni, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi. ⁵ Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi dəxəma Alaa dənkəleya yamaan xən ma di? ⁶ A nama findi muxu tubixi nənen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra. ⁷ A mən xa findi xili fajni kanna ra dənkəleyatarene tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana lutti ratixin na.

Dənkəleya yamaan mali tiine

⁸ Muxun naxanye findima dənkəleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nafigine ra hanma dələ minne. E nama tənən fen mayifuni. ⁹ E xa dənkəleyaan wundon namara e səndəmə fixəni. ¹⁰ Fə e kəjaan xa fəsəfəsə nən singen. Na xanbi ra, xa fe mi e ra, e nəe finde nən dənkəleya yamaan mali tiine ra. ¹¹ Mali ti jaxanle fan lan na kiini. E xa findi jaxalan binyaxine ra, e nama dari fala naxine tiyə, e xa e yetə suxu, e təgəndiya feen birin yi. ¹² Dənkəleya yamaan mali tiine xa findi jaxalan keden kanne ra, e yi e yengi dəxə e diine nun e tandem xən a fajin na. ¹³ Amasətə naxanye dənkəleya yamaan malima ki fajni, ne nan xunna kenla tiden sətəma, e nun yigi gbeena dənkəleyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁴ N kedini ito səbəxi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni. ¹⁵ Koni xa n bu, i mən a kolonjə nən i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani, naxan findixi habadan Ala dənkəleya

yamaan na, naxan findixi ñöndin sənbətənna nun
 a bətən saxin na.¹⁶ Nöndin naxan na, Ala kolonna
 wundo feen gbo, na ni i ra:
 A bata makənen fati bəndəni,
 Alaa Nii Sarıjanxin yi a tinxinyaan mayita,
 malekane yi a to,
 a fe kawandin yi ba siyane tagi
 muxune yi dənkəleya a ma dunuya yi,
 a yi rate binyeni.

4

Wule karaməxəne fe

Yoni Firinden 4.1-3 Kələsi 2.16-23 Timôte Firinden 2.4-6

¹ Alaa Nii Sarıjanxin bata a fala a fixən na,
 a muxuna ndee xətəma nən dənkəleyaan fəxə ra
 waxati rajanne yi, e bira Setanaa ñinan yanfan-
 tenne nun e xaranne fəxə ra. ² E tinma nən e yi
 mayenden wulen kawandi baane filankafuyaan
 xən, naxanye səndəmə xədəxə alo təə laruna. ³ Na
 muxu sifane tənna dəxəma futu xidi feen na nən
 e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo
 dənkəleya muxune xa e rasuxu barika birani, nax-
 anye ñöndin kolon. ⁴ Amasətə Ala seen naxanye
 birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a mə ne
 ra, xa e birin nasuxu barika birani. ⁵ Amasətə Alaa
 falan nun en ma Ala maxandin ne rasarıjanma
 nən.

Yesu a walikə fajina fe

⁶ Xa i ngaxakedenne kawandi na feene ma, i
 findima nən Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikə
 fajin na, dənkəleya falan nun xaran fajin yi findi i
 balon na i biraxi naxanye fəxə ra. ⁷ Koni xətə dina

suxutare falane nun *naxalan* fonne taline fōxō ra, i yi i xaran Ala kolonna ma. ⁸ Fati maxōdōxōn tōnōn na ndedi, koni Ala kolonna tōnōn gbo waxatin birin. Amasōtō a iki nun habadan nii rakisin sōtōma nēn. ⁹ Nōndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na: ¹⁰ En tōrōma, en yi en yixōdōxō, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna dēnkēleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma. ¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na dēnkēleya muxune xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntenyaan nun dēnkēleyaan nun sarijānni. ¹³ I lu Alaa falan xaranjē muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa. ¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, dēnkēleya yamaan fonne to e yiine sa i xunni, i nama i tunnaxjōlō na bun ma.* ¹⁵ I yengi dōxō feni itoe xōn, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to. ¹⁶ I yētē rakōrōsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasōtō xa i na ligā, i kisin sōtōma nēn i yētēen xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

5

Dēnkēleya muxune masuxu kiina

¹ I nama xēmē fonna maxadi a xōdēxēn na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyēne nan e ra. ² E nun *naxalan* fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyēne sarijānna birin yi.

* **4:14:** E e yiine sa a xunni Ala maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra.

³ I xa kaja gilēne binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani. ⁴ Koni xa diine hanma mamandenner kaja gilēn naxanye yii, fō ne xa e Ala kolonna yita na kaja gilēne nan singe ra, e yi e jōxō lu e xōn, e yi e fonne saran e wali fani fonne ra, bayo na nan nafan Ala ma. ⁵ Kaja gilēn naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxande nēn kōeēn nun yanyin na. ⁶ Koni kaja gilēn naxan biraxi a yētē rafan feene fōxō ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra. ⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sōntarene ra. ⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a mē dēnkēleyaan na. Na kanna naxu dēnkēleyataren xa.

⁹ Kaja gilēn naxan xinla lan a sēbē dēnkēleya yamaan kaja gilēne xinle yē fō naxan bata jōeē tongue senninna sōtō, e nun naxan yi dōxi xēmē kedenna xōn ¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xōn dii xuru feen kui hanma xōjē yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena* hanma tōrō muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin fōxō ra. ¹¹ Koni kaja gilēn naxanye munma fori i nama ne xinle sēbē bayo e waxōn feene nōe e raxētē nēn Alaa Muxu Sugandixin fōxō ra, futu xōnla yi e suxu. ¹² Nayi, e findē yulubi tongon na nēn bayo e bata e layiri tongoxi singen kala. ¹³ Na mōn xanbi ra, bayo wali mi e ma, e luma nēn sigē banxine dē ra. E nafigyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafalē, e feen fala naxanye mi daxa. ¹⁴ Nanara, a xōli n ma kaja gile sungutunne mōn xa dōxō xēmē taa yi, e diine bari, e yi e yengi

* **5:10:** Mēn kaane xōjē yisuxu kiina nde nan ito ra.

dəxə e denbayaan xən, alogo e nama fərə yo fi en yaxun ma a fala naxin ti. ¹⁵ Amasətə kaja giləna ndee bata kiraan fata, e bira Setana fəxə ra. ¹⁶ Koni xa kaja giləna ndee dənkəleya naxanla nde a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi dənkəleya yamaan goronna ra, alogo dənkəleya yamaan xa nə kaja gilene maliyə naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Dənkəleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan yee ra ki fajı, ne lan e xa xunna kenla dəxəde firin nan sətə, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima. ¹⁸ Amasətə Kitabun naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a dəen xidi.” A mən naxa, “Walikəen lan nən a yi a saranna sətə.”[†] ¹⁹ Xa muxune dənkəleya yamaan fonna nde tənegəma, i nama i tuli mati fə xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma. ²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sənna xa fala birin yetagi, alogo bonne fan xa gaxu. ²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yetagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kewanle yi. ²² I nama kənən i yiin se muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yetə findi yulubi tongo fəren na muxune xa. Lu i ya sarijnanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minjə, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa bərəxə, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makənənma nən be-

† **5:18:** A mato Sariyane 25.4 nun Kərenti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

nun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene kolonma e xanbi nən. ²⁵ A na kii nin, wali fajine makənenma nən hali naxanye mi ligaxi kənenma ma, ne mi nəe luxunjə.

6

Sariyana dənkəleya muxune xa

¹ Dənkəleya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi al-ogo Ala xinla nama rayelefu e nun nxə xaranna. ² Konyin naxanye kariye findixi dənkəleya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi dənkəleya muxune ra. Koni fə e xa wali nən e xa dangu bonne ra bayo dənkəleya muxune nan e wanla tənən sətəma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xənxənne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya. ³ Xa muxu yo xaran gbətə tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kendəne fəxə ra, e nun Ala kolonna xaranna, ⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma ḥaxi ra e nun sənxə sənxəne falane bunne ma. Na nan fama milən nun lantareyaan nun marayelefun nun sike ḥaxine ra, ⁵ e nun yəngə ḥantarene muxu xaxili yifuxine tagi, ḥəndin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu sətə ferən nan na.

⁶ Anu, tənə gbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi. ⁷ Amasətə en mi faxi sese ra en yii dunujəni ito yi, en mən mi sigan sese ra en yii. ⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi. ⁹ Koni naxanye waxi findi feni

nafulu kanne ra, ne birama nən tantan feene yi,
 e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare ja xi
 wuyaxin naxanye muxune rasinma halagin nun
 bənəni. ¹⁰ Amasotə gbeti xənxənna nan fe jaxine
 birin binla ra. Nde bata mila gbetin xən, e masiga
 dənkəleyaan na, e kəntəfili fe wuyaxi ti e yətə ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I
 tinxinna nun Ala kolonna nun dənkəleyaan nun
 xanuntenyaan nun tunnafanna nun limaniyaan
 fen. ¹² I dənkəleyaan geren fajin so. I habadan nii
 rakisin suxu, i xilixi naxan ma, i i tixi sereya fajin
 naxan na sere wuyaxi yətagi. ¹³ N na i yamarima
 Ala yətagi naxan niin fima niimaseen birin ma,
 e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin yətagi naxan
 sere fajin ba Pənsi Pilati yətagi, ¹⁴ i xa yamarini
 ito suxu səntareyaan nun fətareyani, han en Ma-
 rigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kənənni
 waxatin naxan yi. ¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala
 naxan saxi,

Ala Barakan Kanna,
 Kuntigi Keden Pena,
 Mangane Mangana,
 Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena
 naxan konna kənən gbeeni
 muxe mi e masoe kənənna naxan na,
 muxe munma naxan to,
 a mən mi nəe toε.

Binyen nun sənbən xa fi a ma habadan! Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito nafulu kanne ma,
 a e nama waso ayi, a e mən nama e yigi sa nafunli
 naxan ja nma, koni e xa a sa Ala yi naxan en kima
 seen birin yi fonisireyani alogo en xa lu səwani.

18 E xa fe fajin naba, e kewali fajine yi findi e nafunla ra, e bodene ki fonisireyani. **19** Na kiini, e nafulu kendən namarama nən e yetə xa yeeen na, e nii rakisi yeteeen sətə.

20 Timote, seen naxan taxuxi i ra, na kantan ki fajni. Fala fuune nun dina suxutare falane, i ne lu na, e nun wulen naxan yatəxi fe kolonna ra naxan en matandima. **21** Ndee bata tubi na ma, e masiga dənkəleyaan na.

Alaa hinanna xa lu ε xɔn.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012**

**Copyright du texte: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unporteddisponible en ligne**

**<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78